

ბაზეთი ღირს:

მან. კ.	ოვე	მან. კ.
12 . . . 10	6 . . . 6	—
11 . . . 9 50	5 . . . 5	50
10 . . . 8 75	4 . . . 4	75
9 . . . 8 —	3 . . . 3	50
8 . . . 7 25	2 . . . 2	75
7 . . . 6 50	1 . . . 1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაბრი

ივერი

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
ბაზეთის დასაბამებლად
და განცხადება დასაბამებლად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ.
გამოცე. საზოგადოების კანცელარია
ფსიკანტისადგენისად
ჩვეულებრივი სტრუქტურის პირველი გვერდზე
16 კმ., შუბოზე—8 კმ.

„ივერი“ ტელეფონი № 227

„ივერი“ ტელეფონი № 227

ქართველ-ქალთა ამსწავლის
სახელოვნო-სამეცნიერო
(პარონის ქუჩაზე, თამარკოვის სახლში № 12).
მსურველთა შეუძლიან განაცხადონ სურვილი იმის, რომ პატარა
ქალები მიიზარონ სასწავლებლად.
აქვე იღებენ შესაყარად ყოველგვარს ქალის ტან-საცმელს.

ე. ი. გელიშვილი
მი ი დ ე ბ ს
ეულის, ცხენისა და ურთი
ავადმყოფებს.
დღი. 9—11 ს., საღამოზე 5—7 ს.
მიხელის ქუჩა, ნეკრესელის გვერდის პირ-
დაპირ. Михайловская, противъ кирки.
(100—31—25)

ბირველი კერძო სამკურნალო
ექიმის ნავასარდიანისა
(გუბიაში, გორნცოვის ძეგლის პირდაპირ)
ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ
დღე, კვირა დღეებს გარდა.
დღიანობით:
ბ. ა. ნავასარდიანი, 11—12 საათ.
საღამო 5—7 საათი (სიფილი-
სი) და საშარდის ავადმყოფობანი.
ბ. მ. შავერია, 9—10 საათ. სენ-
ულუბანი: თვალისა, შინაგანი და ნერ-
ვისა.
ფ. ა. ბანასანანი. — დღის 11—
12 ს. ქალთა სენით ავადმყოფებს.
ო. თ. შარატაყვიანი—12—1 საათ.

ფალატონი
სომხთა მხედრანი
ქვეთა დაღდა
„ფალატონი“ არ მუშინის,
რადგან ცხად მწიფარობს;
მოყვარეს—მტერსა ვუფრთხი,
მეფიყვრება, მოციანარობს...
რუსთაველი
(„მეფილა“)

ეს ქება-დიდება სომხებისა ხომ
ვინაა რა ისტორიით ჩაუგო-
ნებით უცხო კაცისათვის სომეხ-
ების მეცნიერთა, რომ ევროპის მო-
წინის, ახლა ყური დაუდევლოთ რა
შეკლებში ვაგუტარებდით ქართ-
ველები. უამისოდ სომხეთა მწიგნო-
ბარ-მეცნიერნი რადა სასენებელი
იქნებოდნენ, ბარაქალის ვილა ეტყუ-
რებენ კუტული ამბობს, რომ წარსუ-
ლი ქართველებისა ყოვლიად უნუგე-
შო სურათს წარმოადგენსო. ღონე-
მიხედლოს ცუდის მართელობით, ერ-
თმანეთის შურით და მტრობით არა
შეძინა ერთი წუთიც მოცვენებული
ცხოვრებაო.
მართალია, არა შეძინა, მაგრამ
არა მარტო იმ მიზეზებითა, რომელიც
არწრუნს და მისს ლებერაღებს დასს
ყურში ჩაუწვევებია. ვისაც საქარ-
თული დაუვლია და უმჯობესია არა სო-
*) იხ. „ივერი“ № 68.

მ. ქუთაისი
ე. ი. გელიშვილი
ნ. ბ. შიჭინაძე
იღებს ავადმყოფებს
(ლევანოვის ქუჩაზე, პეტრე ხარაზოვის
სახლში, № 13).
დღის 9—11 და საღამოს 4—6
საათამდის. (—5.—18)

ნოტარიუსის
ლევან გიგინიძის
კანტორა
გახსნა იქნა ქალაქ ტფილისის
პოლიციის მეოთხე განყოფილებაში,
გურგენიძის სახლის გვერდით
№ 2, ერენის მოედანზე, თამარ,
შოვის ქარვასლის პირდაპირ, განოვი-
და სოლოდაკის ქუჩების კუთხეში.
ტელეფონი № 620. (30—5.—25)

ქართველთა ამსწავლის, წერა-კითხვის
გამოცე. საზოგადოებისა და გ. თაგ-
რაქაძისა წიგნის მუშაობაში ას-
სურებას ა. მაჭავანძის თარგმანებას.
გლეხი-კაცის ისტორია, შიშინაძე.
შატრინისა:
ნაწილი I სავრთა კრება . . . 60 კ.
იგივე კარგ ქალაქზე . . . 75 ,,
ნაწილი II სამშობლოს გან-
საღებელი . . . 60 ,,
იგივე კარგ ქალაქზე . . . 75 ,,
ნაწილი III წელიწადი პი-
რველი რესპუბლიკისა
და ნაწილი IV მამულიშვილი } 18.20 ,,
ბონაპარტი . . .

იგივე კარგ ქალაქზე 1 მ.50 ,,
ბრუკლები, დრამა 3 მოკმ. 30 ,,
პოლ-ურევისი 30 ,,
ივლით, ტრაგედია 5 მოკმ. 30 ,,
ჯეიკომეტისა 30 ,,
პირველი ნაწილი ცალკე აღარ
იყვება (6—უ.—2)

ახალი ამბავი
პარაკეცის 2 აპრილს, *ტფი-
ლისის კრუცოკის* საღამოში, ახ-
რად აქვე გამართონ კონცერტი
რუსეთის შიდა გუბერნიების მოუსე-
ლოებით დაზარალებულ მცხოვრებთა
სასარგებლოდ.

*გაზეთი „კავკასია“ წერს:
„კავკასიის მთავარ-მართებლის საბუ-
ღავენოების თანახმად, რომელიც
დამტკიცებულ იქნა მისს ბრწყინ-
ვალების კავკასიის მთავარ-მართებლის
მიერ, ქალაქის თვით-მმართველობის
თანამდებობის კაცნი: ქალაქის მოუ-
რავი გ. გ. ვენაგული, გამგებობის
წევრი თავ. არლუთინსკი-დოლოგო-
რსკი და ბანი ხოსროვეი და გამგე-
რობის წევრებად ნამყარენი: ბანი
ივანეკო და ვერნიშვილი სამართალში
იქნენ მიტეხულნი; მათ სამსახურის
ასრულების დროს დანაშაულობის
ჩინება პარალელათ“.

იქნა კავკასიის მთავართა სურათ-
ების გამოყენება, სკლ გამოყენილია
232 სურათი, გამოყენის დათვალიე-
რება ყოველ დღე შეიძლება.

*გ. გუშინ, 30 მარტს, ტფილისის
პოლიციის ტერაზა ლ. პ. მასტიკიძე
წინადადება მისცა ქალაქის მოურავს
გ. გ. ვენაგულს, რომ წინაწლებ-
სავით შესაფერი ღონისძიებანი ილა-
ნეთ წყლის აღიდგენისა გამო-
სალოდნელ უბედურებათა ასაკლუ-
ბლად, რადგან უკვე დადგა დრო
ახალიცხისა და არდავანის მაზრებში
თოვლის დროისა და ეს ძალიან
აღიღებს ხოლმე მტკვარსაო. პო-
ლიციის ტერაზის აზრით, გელა უნდა
შეეკლეს ნაგები და მომზადეს ფარ-
ნები და სხ. და ყოველთვის პოლიცი-
ის მიერ ნაწილის ბოჭუქის გარდა-
ცეცეს. ამას გარდა დროებითი საღ-
ამოები უნდა მომზადდეს დესიმონის
მოედნის მცხოვრებთათვის, რომელ-
თა სახლებიც წყლით აივსება ხოლ-
მე მაშინ-ც, როდესაც მტკვარ-
ი და დიდდება მტკვარი. ქალაქის
მოურავმა გუშინვე უბრძანა უფროს
საქუარ-სამეურნეო ზედამხედველს ა.
გ. ჯაბადარს, რომ ბან პოლიციის-
ტერაზის მოთხოვნითგა სამის დღის
განმელობაში შეასრულეთო.

მომღე ვაქაობას არ შეგვიკლუ-
ბიან, რადგანაც, იმათს აზრით, ვაქ-
კაობა სულელობაა, გეც ვრაცუებს
საქება. ამა, თუ არ სულელი, ვინ
გეცი იქნება ტყვის გული მიუშვი-
როსო და ამ სახით ვაქ-კაობას,
ვითარცა ჩვენის სულელობის ნიშანს
და საბუთს, ჩვენ გვითმობდნენ და
არ გვედაგებოდნენ. მაგრამ სინან-
ულგარნიშით, რომ ასეთი ფილი-
სოფია მათ ვერ გატყვის იმის თვა-
ლში, ვინც, როგორც კუტული,
მკუთუნის იმისათნა ერს, რომელსაც
თავ-მისაწაუნებლად, სხვათა შორის,
თავისი ვაქ-კაობა მიიჩნია და სამარ-
თლიანდაც. აი მიზეზი, რად მო-
უწადინებთ აქაც ჩვენის სახელის
წახდენა კუტულის თვალში.

კუტული უმეცრესი ევროპის,
რომ არაფერი არ მოიპოვება სასი-
ქადლო საქართველოს ისტორია-
ში. ვთქვათ, იმ ოროდღე დღეში,
რაც კუტულს ტფილისში დაეკო,
ასე შიგ ჩახედვით გამოიძი და ის-
წაღა მთელი წარსული ისტორია
საქართველოს, რადგანაც კარგს
მთქმელს კარგ ვამარნი შეხვედ-
რითა. ვაპატიოთ და შევეულოთ
მთქმელსაც და ვამარნიც მათი აშ-
კარა ტულუტობა და ოინზაზობა.
სუამთა ვიცოდინათ—რა წამოაყ-
რანტლებინეს ამ საცოდეს ფრანგს
ჩვენს დღევანდელ დღეზე მისმა ახ-
რად მოიპოვებულმა მეგობრებმა.
*ქართველები შეადგენენ დღევრ-

ლების, მეურნეების და ჩილვადრე-
ბის ნაქისაო“, ამბობს ბრძენთაგან
გაბრძნობილი არა-მკითხველი მოამბე.
*თურქა ღენერლები გევიჩ მყავთ,
მაგრამ იმათი ღენერლები გამოჩე-
ნილნი არ არიანო“.

როგორ მოგწონთ ეს ჩვენის ღე-
ნერლებს ჩაყენება მეურნეების და
ჩილვადრების მწკრივში, ზემოდ
ხომ ვინახებთ რა საყვირით, რა ბუ-
ნდარით და რა თავ-მოწონებით
ჩამოთავსდებიან კუტულს სომხის
ღენერლები და ამა თუ ერთი ქარ-
თველი დავსახელებინათ გამოჩე-
ნოლად. ამას რად იზამდნენ? ეს ხომ
ქართველების კაცის ჩხრიალი იქ-
ნებოდა და მაშინ სომხების ბამბა
ისე ვეღარ დაიჩხრიალებდა, რო-
გორც სომხთა ფილოსოფოსების
სურვილია. რა თქმა უნდა, ჩვენს
ღენერლებს არც არწრუნის ქება
მეტირებთ, არც კუტულისა და
არც ჩვენის სარწო. მაშაქადე-
ლარი, კურუკ-დარა, ყარისი, დე-
ვაზირი, ავლიარი, ბეგლი-ახმე-
დი, არდავანი, ახალციხე, მილო-
კი, მთელი დაღისტანი და ერთობ
მთელი კავკასია ჰლადღებენ მათთა
სახელოვანთა საქმეთა და ამ ხმა-
სმალს ღიადის ვერ დააჩუქებს
ხინწიანი წრიბინი და ჩხაივილი-
მებათა გულ-ნამცეცა მეცნიერებისა.
მარტო იგი ჰხადის ღირსეული უღი-
რსად, ვინც უვიით უღრისია.
*თავდაზნაურობა ქართველებისა

გაკოტრებულობა, ამბობს კუტული.
ქართველებმა არა-მკითხველს მეტი არა
იციან-რაო და მარტო სამსა-
ხურში შესვლის ცდილობენ, რა-
დგანაც ეს ადვილი ხელთააო.
ევროპისა და ხელისნების ნაქი
არა აქვოთ და თუ თვითა ოროლი
გუქარი მყავთ, ისინი-კი ფულს
სომხურად სთვლიანო. საკვირველი
არ იქნება დაეჯერებინათ, რომ ქარ-
თველებს საკუთარი თვალ-კი არა
შეუძინათ. გლტენი საქართველოს
ზარმაცნი და ლითები არიანო.
*ამათ ერთი მტკაველი მიწაც მება-
ტრანეთაგან არ შეუსყიდნათო“ და
სხვანი.

რასაკვირველია, აქ დაუმალეს
კუტულს ის უმეცრელი გარემოება,
რომ გერ მაშინ ქართველს გულხო-
ბას გამოსყიდული ჰქონდა თავიანთ
მებატრანეთაგან ტფილისისა და ქუ-
თულის გუბერნიებში მილიონი ნა-
ხევრის მამული, როგორც ამტკი-
ცებს თვით მთავრობის ოფიციალუ-
რი უწყებანი¹⁾. ეს ამბავი თუმცა
დიდი რამ არ არის, მაგრამ მაინც
სომხების დღლინებებში და ფი-
ლოსოფოსებში სკვიროდ დანიხეს
დაუმალონ ვერაპილეს და არ გა-
მათმეღავენინონ საქვეყნად,—გვი
თუ ეს სიკეთე დავითარში ჩაუწერონ
ქართველებს და ჩვენთვის რა სახე-
რათაო. ქართველების კარგი სომხისა-
თვის სიკეთე, ამ ვაჭარბანების აზრით,
¹⁾ იხ. ვაჭარბანის წერილი.

ენაზედ 1/2 კაბიცი, მიეცეს ტფილისისპოლიციისკანცელარიის განაგებ ბ-ს კუბის შესაფერად 300 მანეთი, მიეცეს სახალაო ექიმს ბ-ს პრევილი გვიანდელ პენსიის ანგარიში 277 მანეთი, ხოლო მიზნობრივ წოდებას მისთვის სრულ პენსიაზე გადაიღოს 590 მან. 73 კ.

დასაბრუნელ განსაკუთრებულ საქმეების განხილვის დროს საბჭოს თავმჯდომარეედ კენჭის ყრით არჩეულ იქნა ხმოსანი მ. ს. შაბარინიანცი კ. ნ. რეიტერის ადგილას, რომელმაც თავი დაანება ამ თანაღმებობას.

კვირას, 28 მარტს, ქ. გარში მოხდა გორის მაზრის მემამულეთა ამხანაგობის წევრთა წლიური კრება. კრებამ დაამტკიცა წარსულის წლის მოქმედების ანგარიში და ამ მიმდინარე წლის სავარაუდო ხარჯთ-აღრიცხვა. კრებამ არ შეიწინააღმდეგოს წინააღმდეგ ამხანაგობის-გამგორის უძრავ ქონების შექმნის შესახებ. დასარულ მოხდა არჩევანები ამხანაგობის ორის დირექტორისა და მათი კანდიდატის. არჩეულ იქნენ დირექტორებად თავ. გ. ნ. დისამიძე და გ. სიხარულიძე, ხოლო კანდიდატად თავ. ს. ამირჯანიძე.

გუშინ, 30 მარტს, ქალაქის განგებობამ წარუდგინა გუბერნატორს თავისი დადგენილება იმის შესახებ, რომ ყველა ხარისხის გამოძახების პურს გიგანაზედ ნახევარი კაბ. დაავლდეს ფსოკი, და სხვაგვარ, რომ რაც შეიძლება ჭიბრა იქნას დამტკიცებული ეს დადგენილება.

როგორც მკითხველებს ესმოდა, ამის წინადა გუბერნი იუწყებოდნენ, რომ მთარობას ახრად აქვს გააუქმოს ტფილისში არსებული სასაბურთაო-ფაბრიკის დირექტორი, რომ ზინაძე საქმეთა სამინისტრომ მოსთხოვა და-

გლობობრივ მთარობას ცნობები კავკასიის არქივებისა და აგრეთვე იმის შესახებ, თუ რამდენი დრო დასჭირდება ამ არქივების საბოლოო გამოკვლევასა.

როგორც ვახუთი „კავკასიის“ იუწყება, ტფილისის გუბერნატორის თანაღმებობის აღმასრულებელი ი. ნ. სვეინი ტფილისში პეტერბურგიდან აღდგომამდე ვერ ჩამოვა.

როგორც ვახუთები იუწყებიან, იმ შვიფის პირის გუბერნიაში იმ მიწების აწერას, რომელიც ახრად აქვთ ვადნოსახლებულ რუსებს დაუბრუნონ, შეუდგებიან აპრილის პირველ თვლიდან.

სოხუმის ოლქის სოფ. ფშინიდან სწერენ „ახ. მიმ.“-ს: ჩვენს სოფელში, რომელიც მხოლოდ ქართველებისაგან შესდგება, წირვა-ლოცვა არა სრულდება სოფელ-სოფელისათვის გასაგებ ენაზედ. ადგილობრივი ღვინოები და ხუციშვილი წირვის საეკლესიო-სლავიანურს ენაზედ ასრულებს და თავს იმით მართულობს, რომ ხუციშვილი არ ვიცით, თუქცა უფშ. სინოლი 1898 წელს 3 სექტემბერს ბრძანება გამოის-სი, რომ აფხაზეთის იმ სოფლებში, სადაც ქართველები სტოვრობენ, წირვა-ლოცვა ქართულს ენაზედ უნდა სრულდებოდესო“.

როგორც „ტფილ. ფურ.“ იუწყება, შაბათს, 27 მარტს, საღამოს 11 საათზე, პეტერბურგის სასტუმროში შედგა ამავე მომადის. ამ სასტუმროს რესტორანში შეკრებილი იქნა ბ-ს და ასოციაციის წევრები და აქედან დაიწყო რაზმის შექმნა, შემდეგ კვერცხი აუღიათ და ერთიერთობაზედ დაურტყა; ამ რაჯად 30 კაბ. კვერცხი გაუტყნათ. ახვანაშის გასწორების დროს, სასტუმროს

თუ სხვა რაზედმე? ამ სახით, არწერდება და მისმა ლიბერალიზმა ამქარმა ხომ დააცივრებოდა იმ გუბერნი, რომ ქართველებს, სულიერად და ხორციელად ღირსეულობაზედ, და მათთან ერთად, ჩვენებულ თათრებს სხვა არა დარჩენიათ—ან უნდა გასომხდნენ, ან სომხებს უნდა ეყვინ. ახლა ამ მცდელობათა საბუთების გასაძლიერებლად მრავალი ერთი სომხის ღენერალიც, აწ განსვენებული ქიშიშვილი, რომ უფრო მაგარი რაზმი შეიქმნას. უღერალიზად ჯარი რა ჯარია. რომ ესეც არ ჩამორჩეს სხვა თავისის ჯუარის მწიგნობარ-მეცნიერთა, ერთი ხალაყინი ამანაც დავაზილა. ღენერალიზ ქიშიშვილი შესთხოვა ერთი წიგნი, რომელიც მისდა სიკვდილის შემდეგ დაბეჭდეს მისის სახელის-გამოხველთა ამ სათაურით: „უკანასკნელი წელიწადის საქართველოს სამეფოს“ რა ლამაზად გვაძიკოს ცხოვრებული ქიშიშვილი, ყველას წაითხზული ექნებოდა. ამეთარებულ საუკუნის დასასრულს, ბანებს ღენერალი: საქართველო ჰგენდა ზღვიდამ რიყეზე გამოვლდულს ხომალდს და ვისაც ღონე ჰქონდა და მკლავი უჭრიდა, რაც უნდა იმის ათლიდა... მშვიტი მწყურვალს ბატონი-შვილებს და თავადებსა ინახდნენ, აშკენასმდენდ ტფილისის ბაყლები და მსუღუნებოთა“.

დალოცვილს ეს მანიც მოპოვნე-

პეტროს ამ კვერცხების ფასიან მოკითხვას, ხოლო სტუმრებს უარა უარა კებაში, კვერცხში არ შეტყობა და ფუფუნად არ მოეგებოთ. ერთ მძას—ეს აუღას კვერცხით საცხე თუგმა და იტყუებოდ დაწერსება, რის გაშა მხემა ბატალია დაქვასა და—გეგა და ა—ბეს შორის. მაშინვე კვინ გაუტყნათთა ზოლივითა, მაგრამ იმის მოსკლადმის ერთს მძას ბ—ს აუღა ბოთლი და რესტორანის ბატონის პულისასთავს თავს დაურტყეს, ხოლო მეორე ბოთლი სხად შეიძლია ზოლივითა თავისი უსრულდა. შემდეგ კვინა გაგარდალან, მაგრამ იმ ზოლივითა შეუდგნათ. პულის მაშინვე გუდა წასვდა. როგორც პუ-აგრეთვე ზოლივითა მტკად სა-შეშად აიან თურმე დაშეუბუნა. პირველ შეიძლება ტენის ანთავა ბო-რედაეს, ხოლო მეორე—დაურედაეს.

ამავე-კავკასიის ზოგიერთ ადგილებში ტომობრებში ექნენ გზა-ზახანდა სამაფრინო საქმეებს მოს-დავდა.

დაბეჭდეს უფრად „მომამის“ მე-2 ნომერი. შინაწრს იმ ნომრის: გარდადავლება, — ისტორიული რომანი ვიქტორია ოტოლიანის, თან-გამხ; შიას წყარა, — ლექსი პრფ-სას-ს; გუგუნი-გადის ისტორია, — ნა-და მეოთხე-კვანძ-შტრანხის, თან-გამხი ო. მაჭავარიანის (დასასრულა); ბაქური, — ლექსი გუგუნი-დავს; წარ-სილადგან, — სიგადასა წაქვადან; — მოთხრობა ს. მაგალიდაშვილის (და-სასრულად ბრეგა ნაწილის); ვასტან-გორგასალი, — მანაშვილის; სამე-რედა-სიგანდელი სანაგორის გაუქმება; — გ. ად. პორფანდის, თან-გამხი თ. ს. სი; სასოფლია სამეურნეო თან-სა, — ად. ვიფშვილი; მკავე და სხად სიგადა, — ხანო ზურაბიძის; სხად მამარულაბ კახეთის რეანის გზის; ბაილიგორგოთა; — სუფუხალი მოთ-

ხი, რომ მეორეამეტე საუკუნის მთელი მეორე ნახევარი თითქმის მე-რე ერეკლეს ხანა იყო და ამ ხანაში გაითქვა სახელი ამ საულოვანმა მე-ფემ მტრებზე გამარჯვებითა. თვით სომხების დედა-ბუნე ერევანი და გეგუნი, საცა საბაროები იყო, ხარჯს აძლევდა, იმას ნულარ ვიტყვი, რომ თითქმის ყველა ახლო-მახლო ხანები დიდადალ ფხვ ქვემ ეგვიპტენდ მიწა-მოსილის მეფესა და რუსეთის იწვევდა საშველად ოსმლებთან ომე-რით. ერეკლე მეფემ შეერთა დიდის ხნის გაყრლი ქართლ-კახეთი, იმე-გრამ შინაურმა შვილებმა და წაჯგ-უჯუჯეგობამ ხელი შეუშალა უკვე მსიკიანს და დავლენ-მოსილს ვეკუ-მეფეს. ვანა ისე უბატონოა, ვარი-ყული ხომალდი იქნებოდა მაშინ სა-ქართველო, როცა მის მეფეს აზო-ქვედ შესდებოდა, ჩვენ ვერ ვიტყვი, რომ მეფე გიორგის დროს, ესე იგი, 1798 წელს მეჩვედ საქართველო დიდს ღენერებამი იყო, მაგრამ არც ისეთი იყო, რომ დიდა გინდა და არ გინდა ხორცი ეგლიჯნა. არც იმისთანა რამ ვიცით, რომ შესაძლო იყოს ვთქვათ, — იი საქართველოს ამან ეს ჩამოთავალი, იმან ესო და საქართველო ასე წაიგ-წამოიგაჯაო მეორეამეტე საუკუნის უკანასკნელ წლებში, როგორც განსვენებულ ქი-შიშვილს მოუწოდებოდა.

მართალია, ერეკლე-მეფე დაგებო-

რომანი, გე. ტახაშვილის. ტფილისი, 1899 წ. გამომცემ „წერა-გისთვის სა-ქართველოებს“ — გრ. ვიფშვილი. ქართლი: „მხარეთა მამობადა“: — ქეთისის ბნეის წარმომადგენლთა არჩევანი. — ქეთისის ბნეი გ. ჩიკვაძის ხელში. — იმერ თავად აზნავრობის გარდასწრებულა დაწარმუნებულ ფუფის შესახებ. — ტფილისის გუბერნიის თან-ვად-ანხროთა გრება. — კრებასი შემი-ღების საქმე ტფილისის გუბერნიის. — თ. ო. აფხაზის ბროქტო დასაბურ-ბულ ფუფის შესახებ.

გუბერნიის მამობადა: მკვლე-ლიან საქმეები: მაგალიანის უსლოკის წარსული. — ოსმალეთის ზოლივითა: — მაგალიანის რეკლამაციონერია სხად ზღანება. — ესმინის დასუსტება. — სა-გონომო, სიფინისა და საშხადიტი-გონისი. — სხადი სიმანისტრო. — მო-მაჯადი ბრეგანები და მათი შინაგე-ლობა, — ლადასი. განსხადანა.

29 მარტს, სუბპოთის ვიწრო ქუ-ჩაში, თვლიან მაზრის მცირეობა ალ-გეტურებმა (იგივე არღუთინისა) მთავრ-მა ჩვენის დროს დასტარა ტფილ. მოქალაქე ტი. სარქისოვი. დაშველები მიხილეს საავადმყოფოში გაგზავნეს, ხოლო ბუტი-შვილი შეიპყრეს.

იმევე დღეს მაქს. ფენის სადომილ-გან ბოროტ-გამზარებელთა მოთარბის სხვა-და-სხვა ნივთები და ფული სულ 400 მან-ნეთისა.

გუბერნიდან სწერენ „ახ. მიმ.“-ს, რომ გუბერნიის ნაწილში მართან არის გრეკულ-ბუნეული ყველი და წიფთალი. ამ ავადმყოფობათ ათიოდ კაცი უმსვენდა.

27 მარტს, ამირ. კავკასიის რეინის გზის მე-414 ვერსზედ, მიწადა საქანლის მატარებ-ბელს შეარაღებული კაცივი დაუჩენ. კონ-დექტორმა კახიანმა რამდენჯერმე ესროლა რეკლამერი ბოროტ-გამზარებელთ, რომელ-ღმ ამან გამო მატარებელად გააბატონე და იმინდენ.

ამ დღებში, როგორც „ტფილ. ფურ.“ იუწყება, ვერაზედ, საბურთალო-

და, მართალია, იგი ბოლოს აღ-მამამ-ღანისაგან დაგვიმარცხდა კიდეც, მე-რე ხომ (1798 წ.) სამუდამოდ გამოი-ეთხოვა თავისი საყვარელს საქარ-ველოს, მართალია, შვეცხენა იგი რეინის-კარი, მაგრამ საიმოსო-დ-მანც საქმე არ ვაგვგებოდა, რომ დიდსა და პატარას ხორცი ეგლიჯნა საქართველოსათვის. თვით გამარჯვ-ბულმა აღ-მამამ-ღანისა-კი ვერ გა-მედა ვაწავლევა რისამე. მართალია, მეფე ერეკლეს შემდეგ დაუფლურ-დით, ღონე მიგვებად შინაურ არე-ულობისაგან, მაგრამ საქმე ხომალდი-სა კვლავ ხელთ გვიკვირა და ზღვის დღევას არ დავამსვენებდნენ, არ გამოვარიყინეთ და გიორგი მეფემ, როგორც მიიღო მისიხანა, ისე ჩაა-ბარა რუსეთს საქართველო, მთლად და დავლენდებოდა — უბატონებ და შეინახე შინი ერთ-მარწმუნე ერთი.

თუნდ დავეჯეროთ ქიშიშვილის სიტყვა, რომ საქართველო გამოი-ყული ხომალდს ჰგენდა და ნუ წა-ღენდებინეთ ამ პოეტის სურათისა ჩე-ნის ღონე-მიხილობისას. ეს ბატო-ნი-შვილებს და თავად-შვილებს რომ ტფილისის ბაყლები ინახდნენ, რო-ღაა? რომელი სიტყვის ნაწილია? ვინ გისის მოწყობებით აქ, საქარ-ველოში, ლუქმას სუამენ, ან სუამ-დენდ წინად, — ეს ღმერთა იტლენ, აღამიანის გული-მზობაგ მანუხის, ან და აღამიანისაგ ბოროტებულმა უბედურობამ. ვთქვათ, მართალია ა-

ხედ ჩხუბი მოუვლით ან. კ—ს და თა-გ—ს. პირველ ვერაზედ, ყვარბოების მახლო-ბლად მიწა შეუქმნა, ესდომია იქ ბაღის გაშენების და რამდენიმე უბნ დაწარ-მევე ადგილი ჰქონია თავ. ე. — ს, რომელ-საც უწოდებოდა, რომ ე. ბაღს აშენეს, მისთვის იმისთან ექმის კაციო და მოუ-ხებინა, ამითარე ჩარეული ზვეთია, რი-დასაკ კ—ს არ აფრულებია, ე—ს თვლი-კაცებისათვის უთქვამს: არებო ჩარეულ-ზვეთია, ამის გამო კ. — ს და ე—ს მეშუეს შუა ჩხუბი ატეხილა, რომლის დროს სტე-მეს კ—ს, შემდეგ იმის მიერ ჩარეულ-ზვეთი ზოგი ამოგლეჯეს და ზოგე აჩვენეს. ტფილისის მაზრის უფროსს განკარგულ-ბით ამ ამის გამო ოქმი შეუდგინათ.

მუთისის საურთაბოთო ძამი-ბის საზოგადოების კრება.

28 მარტი.

კრება დაიწყო საღამოს რვა სა-ათზედ საბჭოს წევრის ბ-ნ დ. ნ. ბაქრაძის თავმჯდომარეობით ამავე საზოგადოების ახალს დამაბაზში. სა-ბჭოს წევრმა ბ-ნ ნ. ა. აღუშვილი-შვილმა წაითხა ვრცელი ანგარიში სარევიზო კომისიის, საიდგენად მართავლად დაინახა, რომ ბანკის მმართველობას უსწორებდა უსწარმო-ბია საქმეები. მკორელი შერინენა გა-მოიყვია ერთის წევრის მხრივ იმ ვარეობებამ, რომ ბანკის განგეგმის ახალის საკუთარის სახლის საზოგადო-ლად იმხედ მეტი დაუბარავს, რაც საზოგადო კრების მიერ გადაწყვე-ტილი იყო შარშანდელ კრებაზედ. დირექტორმა ბ-ნ კ. ნ. ლორაია-ვიანიძემ მოახსენა კრებას, რომ რაც სახლის აშენებისათვის დაინახა, ამას უსწორებოდა მოვას ენებთ საგანგებო კრებას და ახლ-აკ ამის შესახებ ლა-პარაკს თავი დავანებოთო. ამის შე-მიღვე ამ საგანზედ ლაპარაკი აღირ-გაგარებულენა. ანგარიში 1898 წლის კრებამ ერთხმოდ დაამტკიცა. დაამტ-კიცეს აგრეთვე ამ 1899 წლის ხარჯთ-აღრიცხვა, რომელიც კოტოდ

თნი ღარიბნი ვიყვიეთ და ვართ კი-დენც, — ამით მითამ რა? თუ თათ-ლი არ იყო, ეს ამოღენდა ბუხი ღად მოვიდა ბაღდადიდამ? თუ პური არ იყო, ბინა აქ რად დადგეს წინააღ-მდეგ წინად სხენებულ ანდონის? საცა ასე-თი სიღარიბე-სიღარიბეა, იქ ვაგეგმ-და აღბე-მიცემობა რა წყლის დაღვეს, რით ამოიყვინეს უკუსა? სინას, საქარ-ველო არც თუ ესეთი ღარიბ-ღატაკ-ყოფილია, როგორც არწმუნებდ დიდ-სა და პატარას, რადგანაც არაც თუ თავისი თავი ინახავს, სხვასაც ისე აუბეჭდეს, რომ თავისი ტყვენი ალარ ეტყვიან. ღარიბ-ღატაკს ხომ უნდა ჰქონდეს რამ, რომ ვაჭარმა დაოსკინდოდა ქონის მოსაცემბ-ლად. უამისოდ ღარიბი რა მუშარია?

ან რა ნიშნის მოგებაა, ღარიბი და ღატაკი ხარა? რა წასაყიდებ-ბულია და საყვირი ღლე მუდამ ამის-თანა ამავი? რა საძრახისთი სიღარი-ბეა, თომეკ-კი არც ბედნიერობა? რუსეთი იტყვიან: წაქ-მოხოს HE NIPKOT, ვანა კაცს კაცად ზღის მარ-ტო სიღიდრე და სხვა არაფერმ იესო ქრისტე ღარიბი იყო, თავში-ველი და ფეხ-შიშველი დალიდა, ღმერთად-კი იწამა მოთმობა ვანათ-ლებულმა კაცობრობამ. სინას, ღო-რსება და სახელოვანება მარტო სინ-დიდრე არა ყოფილა, სხვაც რამ სლომებია კაცის თავ-მოწონებას, სა-ხელოვანებას, სახელობარ, ის, რაც

აღმატება წარსულის წლის ხარჯთაღრიცხვას. ბანკის გამგეობამ სთხოვა საზოგადოებას, მიეცეს ნება იშუა მდგომარეობის სადაც რიგია, განაცხადოს წესდების მე-17 §-ს ნაირად: ნება დართოს განგებობა, მიიღოს არა წყვეტადან და საზოგადოება და წესდებისგან შესახად ფულები ხანგრძლივის ვალთა და მოკლევითი. კერძამ სიამოვნებით დართოს ამის ნება. წიკითხეს ამ ბანკში ბუჯის მისაღებად და სიამოვნებით დართოს თხოვნა, რომ ბანკმა მიიღოს მის პენსია, კერძამ ერთ დროებითი შემწეობა მისცა (150 მან.), პენსიისგან უფრო ვანუცხად. უფრო უფროსებს შემწეობის ტვილისის საკომერციო სასწავლებელსაც.

შემდეგ ერთმეც აიჩიეს დირექტორად ისევ ძველი დირექტორი ბანი მ. ნ. ქუთათელიძე. საბჭოს წევრებდაც ისევ ძველები დ. კოპოჩივი და გ. კიხიაი დაჩრჩეს. აგრეთვე საგარეო კომისიის წევრებადც ისევ წინადადდა წევრნი: ა. ნანვიშვილი, ნ. კანდელია და ვ. კიკელიძე.

წმინდა მოგება ბანკს ჰქონია 22,338 მან. 69 კ. აქედან გადადებული სატენიკო და სახელოსნო ობიანის გასაფრთხილებლად 2,233 მ. 86 კ. სათადარიგო თანხის გასაძლიერებლად 2,251 მ. 31 კ. და კიდევ სხვა წვრილმანის გამოცხადება რჩება დღევანდლად 16,657 მ. 72 კ. თითოეულ ას მანეთიან წევრს ხელდა დღევანდლად 9 მან. 75 კ., ხოლო პრემიად 2 მან.

რუისეთი

ჩრდილოეთ რუისის სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებამ გადასწყვეტა დააარსოს სამეურნეო კურსები მემამულეთა, მოურავთა და ყველა კაცთა საუბედროდ, ბევრს თავმოწოდებულს მიიღარს აკლია, და რას ჩავეცივებინა და სულ იმის გვიკეთებენ: ღარიბნი ხარბი და ჩვენ-კი მდიდრები. სიღარიბე შეიკვლი არ არის, ცლდება არ არის. მწიკელი და ცოცხალი სხვისგან გამომცხვარის პუარის ქაშა, სხვისი ოფლის სხა და ვისაც ეს ანდობდა და მინებდა გულში ჩაუჭყლია, ამან შეინარაღეს ცოცხალი, იმან ჩამორიცხოს ეს მწიკელი. ხმელის პურის ქაშა სჯობია სხვისის ოფლით დაშალასა და დასკვლავებს.

კოცე პარკია და მადლობდნენ უნდა ვიყენეთ, რომ ცხონებულმა კიშიშიშომა საქართველო სამეფოდ მინც ასწერა და ეს ცოცხად უნდა გვრად საპატიო ხარისხი შეარჩინა ჩვენს დაბრავებულს ქუყანას. სხვა მეცნიერნი ხომბუხისა ამასაც არ იმეტებენ ჩვენთვის, თითქო იწყინეს, რომ ქიშიშიშომა—ამ სომეხმა კაცმა, როგორ გაჰყვდა და საქართველო და ქართველებს საპატიო სახელით მოიხსენიოა. თუმცა დღეს მაშეშაქო იტის, რომ საქართველო ცნობილი იყო ვითარცა სამეფო და მისინ გამგენი, ვითარცა მეფენი, მაგრამ ბოლოს დროს გამოვიდა მოედანზედ ერთი ახალი მეცნიერი სომეხისა, ბანი გ. ა. გზოვი და ჩვენს ქვეყანას ჩამორიცხა ხარისხი სამეფოსის და ჩვენს მეფეებს სამეფო გვირგვინი მოახდა, თითქო ერთი და მეორეც

იმათვის, ვინც სოფლის მეურნეობას მისდევს. კურსები ერთად იგლის არ იქნება, არამედ სხვა და სხვა დავიგობს: ორსაბო მესამე რომ ერთს ადგილის წიკითხავენ ლექციებს, შემდეგ სხვა ადგილას ვადიდენ და ასე მთელ მზარას მოვიღონ.

— გზათა დებარებულნი, ვაზ. „Рис. Бжд.“-ის სიტყვითა, ღაბარაკია აღძრული იმის შესახებ, რომ ვალდებულებული იქნას აწინდელი სამთონისტრუქტურა და ორიც ახალი ინსტრუქტორი იქნას დაარსებული.

— როგორც ვახუშტის იუწყებობა, საერო განათლების სამინისტრო ამ ახლო მომავალში შეუდგება საზოგადო სსსწავლებლების მასწავლებელთა მდგომარეობის გაუმჯობესობის საქმის განხილვას. ამ აზრით განსაკუთრებული კომისია იქნა დაარსებული.

პასუხად ბ. ნ. წყალტუბულს.

უკეთ ურთიერთობა იკმინებოდეთ, უკეთ ურთიერთობა იკმინებოდეთ, იხილეთ, რათა არა განიღონ!

(გ. პავლე მოციქულის ვალაქთა მითარ 5, 15.)

გავაკვირებ ბან წყალტუბულის წერილში ჩვენს „სიტყვიერების თეორიის“ შესახებ თვისსი უცნაურობით, თვისის კოლოთი და ხასიათით. მისი რეცენზია, თითქო განგებ, ისე დაწერილია, რომ ჩვენს სახელმძღვანელო წიგნს წიგნს ყოველივე დარბება ჩამოართავს. დიდი ხანია ველოდიამგ წიგნის დაბეჭდვას და ახლა ძლიერ ველორსეთა, მაგ დარგის წიგნებით ღარიბია (?) ჩვენი ახალი ლიტერატურა. მაისთანა წიგნის დაბეჭდვა პირველი მაგალითია ჩვენში. როგორ? თუ ღარიბია მაგისთანა წიგნით (ამ რუსიკობის თავს ვანებებ) ჩვენი ლიტერატურა, „პირველი მაგალითი როგორაა ჩვენი?“ როგორად თაყი ბოლოს არ ემზის. კ

რგ ხანია მოველოდი, ამბობს რეცენზენტო, თითქო იმით, რომ ავულისხმებინოს მკითხველს, მოველოდი, მაგრამ იმედო-კივერ გავი-მართლო, შიგ არაფერი ჰყარია. ავულისხმებინოს. კი არა, დააწმუნების კიდევ შემდეგ, რომ დიდი, ეს სწორედ ასეთი. მეორად წიგნის არ ვარგაო, სხვა და სხვა ნაკლებადეზაკ მრავალია, მაგალითად და ნიმუშივე ყველაზე არ არის მიყვანილი. ქრისტიანობა მხოლოდ კრებულთა სალიტერატურო ნიმუშებისა და აქ შემდგენელთა შრომა მუშოა იმით გამოიხატება (?) რომ მათ შეუკრებათ და გადმოუტევილი იგინო. ეგ წიგნი, რაც უნდა იყოს, ცოცხად მიიწვ და კამაყოფილებს მოთხოვნილებას და საჭიროებასაო“ და სხვა.

განვიხილოთ გულ-დამშვიდებით რეცენზია ბ. ნ. წყალტუბულისა.

ჩვენ წინასიტყვაობაშიც არა ვმალავდი და ახლაც არა ვმალავ, რომ ჩვენს წიგნს, რომელიც პირველი ცდაა, ბევრი სხვა და სხვა ნაკლებადეზაკ აქვს. ეს ასეც უნდა იყოს: სხვა არ არის უნაკლები და სრული, რომ ჩვენი წიგნი ყოველი-ყო? რომელსა სახელმძღვანელოს მი-ჩვენებ, რომ დასო განმარტებაში მრავალი ნაკლებადეზაკ არ აეცი-ღებინოს თვიდან მეორე-მესამედ და მეოთხედ დაბეჭდვის შემდეგ და მხოლოდ ხანგრძლივის შემდგომებით არ მიიღოს ის ცოცხად თუ ბევრად სრული, დათარგმნული სხე, რომელიც დღესაც აქვს?

ამ შიგრი, ჩვენ დიდი მადლობელი ვიქნებით იმათი, ვინც კერძოდ ანუ გზუთ უარნაღის შემწეობით, ვიკრებენ ჩვენს შეცდომას, ჩვენს წიგნის ნაკლებადეზაკებს, რომ მეორედ დაბეჭდვის დროს იგი შეცდომად ნაკლებადეზაკთა თვიდან ვეცი-ლოთ.

მეტე საუკუნეში და ბევრნი სხვანი საქართველოს სამეფოდ არ იხე-ნებენ და მისდა მპრობლეთ მე-ფეებდ, რაცა აღტყუებით მოგვი-ხობდენ საქართველოს მეფეების მმართველობის სომხების კეთილ-დღეობისათვის და მათის მონასტრე-ბისათვის? ახია ჩვენე, ახია.

ესე ვაბაბრებდა გზა გავილიდა მეცნიერისა, ესეთი ვაყვალდება მე-ცნიერისა!... მართალია, საქართველო სამეფო იყო თუ არა—ეგ დღეს ჩვე-ნთვის დიდი საძიებელი არ არის. ეგ ამ უსწავლელსა შეეძლო. დღეს ის დღეა, რომ „ერთი მაქეს, სჯობს ათას მქონდას“ და თუ ეს შამა-ჩართული, გესლ-მორე-ული მაგალითი მოუყვენო, მართო-იმისთვის ვნაღით ამას, რომ მკითხველმა დაინახოს, რა გაუწყვეტელი ღარი-გაკავებ ჩვენს ვაყვარელ მწიგნობარ-მეცნიერებს თავიდან ბოლომდე. ოღონდ ქართველს, საცა-კი მო-სწობდენ, სახელი გაუტეხონ, ოღონდ ქართველი დადაბალნი, დააქვეყნო-თინ, ყოველივე დღისგან, თუ-კი რამ გაანიათ, აჰყარონ და არარად ვაგზადენ ქვეყნის თვალ-ში და სხვა დარდ აბარვისს აქეთ. თითქო მართლა მართო ქართველის წაწყვეტა სომეხთა ცხონება და თითქო თავიანთი საკუთარი „სცხო-ნებელი ღმერთი იმათის არ უღირ-სება“.

ბანი გზოვი კუდ-მოკლე თვალთ-მაქცობით, უბრაოდ: გაუთვალდა,

ხოლო რაც შეეხება ბ. ნ. წყალტუბუ-ლის სალიტერატურო შენიშვნებს, საშუ-ხაროდ, მათ შორის ჩვენ თითქოს ერთივე ვერ ვიპოვეთ დიდი სარ-ღების, ერთივე ვერ ვიპოვეთ ისეთი, რომ გამოიყენოთ და მით ჩვენი სა-ხელმძღვანელო განვსაჯაროთ შემდე-გში.

აი ეს შენიშვნებიცა, რომელსაც წინ უძღვის ორიოდეცარიელი ფრა-ზაც, ორიოდე ლიტონი სიტყვაც, რომ „ყოველი ჩვენგანი სიხარულით უნდა მიეგებოს ამ წიგნს... მად-ლობაც უნდა განვცხადოთ შრო-მისთვის მის შემდგენელს“. ცა-რიოდ ფრახს, ლიტონ სიტყვას იმი-ტომ უწოდებთ ამ თქმას, რომ წერი-ლი რეცენზენტისა არავითარს სა-ბოთს არ იძლევა შემდეგ, რისთვის უნდა მიეგებოს ყოველი ჩვენგანი სიხარულით ჩვენს სახელმძღვანელოს ან მაგალითად რისთვის უნდა გამოეუ-ცხადოთ შრომისათვის, როდესაც ესე.

ბანი რეცენზენტო უპირველესი ყო-ვლისა მეორედ გვიწინებს. მეორედი-სული და გული ყოველის სახელ-მძღვანელო წიგნისა, ეგ არის უმთა-ველესი საფუძველი, რომელიცდა ავე-რულის მიფილი შენობა. თუ მეორედი არ ვარცა, სახელმძღვანელოც უფარ-ბისა. თქვენევე ამბობთ წინასიტყვა-ობაშია,—გვისაყვერებენ რეცენ-ზენტო,—რომ „სალიტერატურო ნი-მუშენისა განიღვა და შესწავლა საჭიროა თვირისი შეთვისებლისათვი საო“, ხოლო თვირია წინ მივი-ქცევით, ნიმუში-კი ბოლოშია. ვი-თომ რაო მერე? ვანა არ შეიძლება ბოლოში მოქცეული ნიმუში წაიკო-ხოს მისწავლებელთა შეიკრებს, რა-ნიხილის და გაარჩიოს მათთან ე-თად და მერე სათუარიო განმარ-ტება შესწავლოს? მრავალია რისთ-

ში ისეთი სახელმძღვანელო სიტყვი-ერების თვირისა, რომელსაც სრუ-დად არავითარი ნიმუში არა აქვს და რაოდენი და ეგ ნიმუშები უნდა მოინახონ მასწავლებელმა და შევირ-ტებოს სხვათა მიერ დაბეჭდულ პრის-ტობატიკებში. მართალია, ამისთანა სახელმძღვანელოებში თითო-ორიოლა მაგალითი შიგ ტექსტში მოყვანილი, ისეთ-არა ყოველივეს, მაგრამ ეგ თითო-ორიოლა მაგალითი და ნიმუშ-ხომ ჩვენს სახელმძღვანელოშიაც არის მოთავსებული და თან განი-ღულიც. მხოლოდ თქვენ თხოუ-ლობთ, რომ უფროდ საჭიროა გერ-ნიმუში იყოს განიღული და მერე ეგ განიღვანდ იყოს დამყარებუ-ლი სათუარიო განმარტებათ.

აი თქვენი სიტყვები:

როგორა სჯობს, ნიმუშების განიღვანა და შესწავლად უნდა იყოს დამყარებული სიტყვიერების თვირისი შესწავლა და შე-თვისება, თუ გერ ცალკე სიტყვიერის მივლ და დღმატორი თვირია და მერე ბოლოში (თითომ ქრისტიანობაში არა) სალიტერატურო ნიმუშის მოქცევა?

ამ ტრიალში ორი შეცდობაა. პირველი ისა, რომ, როგორც მოგა-ხსენებ, ჩვენს სახელმძღვანელოს ტექ-სტშივე აქვს ჩართული უმეტეს ნა-წილი ნიმუშები და მაგალითები, რომელიც ამოუკლებს თვირისა. მე-ორე ისა, რომ თქვენ უკანონოდ მიგანიათ, თუ გერ სათუარიო გან-მარტება წიგნში და მხოლოდ მას შემდეგ იქნა შესწავლილი და შეთ-ვისებული ნიმუში. ჩვენს აზრით-კი აქ არავითარი უკანონობა არ არის. სახელმძღვანელო წიგნში მასალა უნ-და მისცეს ხელთ მასწავლებელს და მერე თვითონ იმან იცის, როგორ მოინახოს ეგ მასალა. მასწავლე-ლის შემსრულებელსა შემთხვევითი-რულიად მეტია იმისი საქმე, რა გზა აირჩიოს, რომელს შეიკრეს დააღვს: გერ აუხსნას მეორედღის თვირისა ამა თუ იმ სალიტერატურო მოვლე-რისა, თუ აიკნოს გერ თვით მოვ-

თავზე ხელ-აღებულთა, რომ ამ ან-დაზს ვამტკიცებდ. შარდნი ამ არ-ამბობს ქართველებთა: „იგინი ბი-წიერნი არიან, ლთონი, გარყენდნი, უნაშუაზნი, სიტყვის-გამტყვენნი, უპირველნი, გამეცე-მოდლობენნი, გაიძვერანნი. ლთობაში ერის კაცთ სასულიერო-ნიც არ ჩამოუვარდებინარს სულია-დარ მონაწილთ სიტყვიერად სა-სულიერო პართ, რომ ღამაში ბი-ჭები ჰყავთ ხასხასადა“.

იქნება ასეც იყოს, ნუ გამოვიკი-ყოფილი ვისაც უთქვამს, რომ „არ გათვორდება ყოინანი, რაც გინდა ჰხეცო ქვიშითა“.

ეს ხომ ჩამოართვა ჩვენს ქვეყანას ათადამ-ბაბად კეთილი ხარისხი, ხომ აჰყარა ყოველივე სამეფო პატივი ჩვენს მეფეებს ზსარსთვის მოხლე-იერ და გავცხადებ, ახლა თითონ საქარე-ველოს ერს მისდგა და ტყვეს აძრობს თავის სახელოვან წიგნში. მაშე სო-მეხთა მეცნიერი ისე ხელს როგორ გაი-რავაც, ისე როგორ დაიბღვრებდა; რომ თავისი მტვერი არ მოგვყაროს.

რაც-კი სადმე ქართველებზე უკლე-თქმულა, ბ. ნ. გზოვის ყველა თითქო რაღაც სისარულით მოუკურბია და გულში გავხლის. რაც კეთილი თქმულა, ყველა ეს საქმებურდ მოუ-დალავს, როგორც ვციოთ ამ გჯრის-საღვთობა მისთვისა ცხონება და თითქო თავიანთი საკუთარი „სცხო-ნებელი ღმერთი იმათის არ უღირ-სება“.

ბანი გზოვი კუდ-მოკლე თვალთ-მაქცობით, უბრაოდ: გაუთვალდა,

ღენა და მერე თეორია გამოანსკოს ორივე გზა სრულიად მის ხელით...

ამ აზრის სიპართლის დასაბუთებლად ავიღოთ ორი რუსული სიხ...

Путешествие. Путешествие есть описание стран и народов, виденных автором.

Прочитать изъ путешествия въ Арерумъ Пушкина (хр. Галахова, т. I, стр. 23), გვ. 30.

Селушкия: Прочитать биографію Крылова (полн. хр. Галахова) და მერე პირდაპირ ასე იწყებს:

Сочинение, излагающее въ порядкѣ времени событія, изъ которыхъ сложилась жизнь извѣстнаго человѣка, отъ его рожденія до смерти, називается биографіею, или жизнеописаніемъ...

ახლა ვითომ რაღაცაა, რომ ბელორუსოვმა გერ განმარტება და ბეჭდა და მერე სტეპა: წაითხებთ მოგზაურობა აზრებში პუშკინისა, ხოლო სლუტჩესკიმ გერ დაბეჭდა, წაი...

მიხამდა ენები, თუ ჩვენი ავ-კარგად ვართ მსურდა ყოველის მხრივ გამოერკვია და ეს მის მიერ საქიროდ დაწახული იყო იქ, საცა პეტრე დილზე ლაპარაკი და სომეხთა ერზე აი, მაგალითებზე, სახელგანთ...

ახლა ვითომ რაღაცაა, რომ ბელორუსოვმა გერ განმარტება და ბეჭდა და მერე სტეპა: წაითხებთ მოგზაურობა აზრებში პუშკინისა, ხოლო სლუტჩესკიმ გერ დაბეჭდა, წაი...

რასაკვირველია, ჩვენ არც არავისის ქმებით არა-მოგვეტყობება და რაც არა გვაქვს, არ მოგვეტყობა და არც ბნის ეზოვის ძაგებით არა და დავაკლდებარა და რაც გვაქვს, არ წავგებთ. და თუ ამას გამოვეკიდებით, მარტო იმისთვის, რომ

კითხეთ ბიოგრაფია კრილოვისა და მერე სათეორიო განმარტება დაბეჭდა ბიოგრაფიისა? არაფერი. მაშ რას ჰქვია იქვენი სიტყვები: შედეგები ისე არ მოკლეობან, როგორც იქვენი ყველა უკეთესი სახელმძღვანელოები და მწერნი? რომ სიტყვიერების საუკეთესო მასწავლებლები პირველ გზას ადგანან, (ესე იგი სასინტეტიკო მეთოდს ჰმარობენ)? უწინ რუსეთშიც მეთორ გზას ადგენ (ბელორუსოვისას—სანადირტო) სიტყვიერების შედეგები, მაშინვე იქვე შედეგად—მაგრამ დღეს იმათი სახელმძღვანელოები წეს აგებულია და სასწავლებლების არხებში განისვრებიან.

იმედია, მკითხველი დარწმუნდა, რომ ჩვენი რეცენზენტი უსამართლოდ გვიწუნებს მეთოდს და რომ მისი ზემოთქმული სიტყვები ამაო სურვილია მხოლოდ ჩვენი წიგნების არხებში გასტუმრებისა.

სიტყვიერების თეორიის შემდგენელი (დასახული იქნება)

დამკვირვებელი

საყვარელი, მოწაფე კქმინთ ჭაბუკაბას თქვენს და ნუ მასწავთ ფართოს გზას ზედა, გარდა კეთილ გზას სწორად საყვადი და ბჭე აწრამ.

ქართლას ოდენს არ შექმლა ფეტიკა ოდენს, ხელს-ი კვალება გონადს ოდენს.

და რწინაჯე მზე ამოჯა, მსკედეკა დასწვლავს ბეგრ თასს ცხვარს სიღვას, მგელსა შემოფრხისს, და აგრძელებს ქობა ბრუნსს, სოსამს ბგულ გუქაქვას.

როსტომ გმირი

გვეყენებინა, სადა ჰყენს გონება მის ეზობისა, როცა ჩვენი სანუგეზოზე პირს უტყვს და ძაგებაზე პირს ჰხსნის.

ძნელია, როცა წინაღვე აკვირებული სურვილი დაბეჭდვას ხოლმე იმისთანა წყალ-წყალა მეცნიერს, როგორც ბნი ეზოვი ყოფილა, რომელსაც ქართული ხეებისგან ბრუნსს მარტო უნდა მისდის და სხვა გზა არ არის, უნდა ვადმოაზნებოდეთ. განათლებული კაცი-კითაი...

თუ სწავლა-განათლებას იმოდენს არ შესძლებია, —კაცს ჩააგონოს, რომ ოინების გასაღებ მეცნიერებაში იგი ავილი არ არის, როგორც ყალბის ფულის ბაზარში, დმერთმა პატრონს მშვილობაში მოახმაროს და ჩვენ-ი ვივისთან ამისთანა სწავლა-განათლებისგან და ამისთანა სწავლა-განათლებულებისგანაც. აქისაც დიდი დანაზარა აქვს, იმის მიხედვით ყავარჯენი უნდა ჰქონდეს, ესე იგი მისი ხე. გაუწურებელი ხე, ყავარჯენი კი არა, ქირია, ტყუილია და უფროთხილდით საუკრიდენთ და უფროთხილდით საუკრიდენთ ხუნსა. ხუნ იმისთანა მტერია, რომელიც, საცა წახვალთ, ყოველგან თან დაგდეთ სიკვდილის კარადინი.

ილია გვეგავთ (შეხვედია იქნება)

მარნალ-მახითხილდა

(ამოკლებილი ამბები)

დრეფტის წყლითი ეშვასი კუნძულმა დიდ სახლი გაითქვა. წინა დიდი საფარანგეთი ცოტა იცოდა ეშვასი კუნძულის არსებობა, ეზო-ი ეზო გახუთი შედეგებით იმის სახლს, ეშვასი კუნძულზე უწინ პოლიტიკურ დანაშაულებს ჰგანინდენ, მათგან დაწმენბული იყო, რომ ეს კუნძული მიუღებელია და იქედან კაცს გაქცევა არ შეუძლიათ. ამიტომ დანაშაულებს იქ დიდ თვალ-ყურს არ ადებენ. 1856 წელს კუნძულიდან რამდენიმე კაცი, ანრი შაზანის წინამძღოლბით, მიიქნ მთავრსა გაქცევა, რადგანაც კუნძულზე დარაჯები სრულიად არ იყვნენ, პარტიონი თავისთვის შეფიქრებულა და პატარა ტიფს მომზადება, მოლოდინი კვირაში ორჯერ ნიქნ მილიდენ ეშვასი კუნძულზე სხვა კუნძულებიდან და მოქმდით პარტიონათვის სანაფიგე, ამასთან ზედამხედველი დათავალებულია ხოლმე ხელმძღვანელი, გაიგება, ხომ არაფერი აკლია და უნაერ გამოიზრუნებოდ. ტიფს პარტიონი ერთი დიდი ხისგან მომზადეს, რომელიც ზღვამ კუნძულზე ვარაუდს ხოლმე გაქცევა მხოლოდ შეიძლება კაცებს მთავრად. ზღვაში ძლიანი ეშინდითა, საფარანგეთის გემი არ შეგვხვდეს და ხელ-ახლა არ დავაბატონებ, მაგრამ იმათი საბედნიეროდ შიში არ გავრავლდით. პირიქით ერთი პოლანდიელის გემის უწროსმა შემოჭრა-კი აღმოუჩინა: სურსათი და ფული აჩუქა. გაქცეულ დიდხანს მოუღდა ზღვაში ტურა. მელ სურსათი და წყალიც მოეპოვებდა. მე-15 დღეს ერთ ნაპირს მიაღწინა. გამოქცეულნი სანაბრითი კარ მოეწოდეს, მაგრამ მალე დაბრუნდნენ, რომ სინაბრული ჯერ არ იყო. იმ ადგილს, სადც ისინი გადავიდნენ, მტვრებულ სრულიად არ იყვნენ. მიიღო რაღაც ინტერესულ საწვლებსა დრე-მგელსა და კლდეები მშირე-მწურებულთ. გზაში ორი კაცი სიშინელი მოეკლათ. ბოლოს ერთს პატარა სიფულში მიიღნენ, სადც ერთს გულთან შეფარეს თავი. რამოდენისადაც ხნის შენდეს შაზანი და იმის ამნაშაგები ამერკა-შაი გადავიდნენ. ერთის თვის შემდეგ ეშვასი კუნძულიდან 40 სხვა პარტიონი გაიპარა.

დეკემბერი

(რუსეთის დეკემბრის სადგენისათვის)

29 მარტი

ქარსონიარსი. შუა-ციმბირის რუინის გზის ოლგას სადგენზე არქიელმა ვეთიმემ აკურთხა მკლესი, რომელიც აგებულია მისის უმლოდესობის დიდის მთავრინა ოლგა ნიკოლოზის ასულის დახმავებით სასიზარს საყოფილად. წირვის შემდეგ ენისეის გუმბარტორა ხალხს დაუკრივ ლამაზი სურათები მეფის ხელობისა. სურათი გამოკმეულია ე. ვ. ბოგდანოვიჩის მიერ.

პარიზი. დღეებში წარმოსთქვა სიტყვა პიუმი გმართული ნადიმის დროს თავის ამომარჩევლთა წინაშე, რომლითაც აღნიშნა, რომ საზოგადოლო საფარანგეთი კეთილ-საიფრედო მდგომარეობაშია. რესპუბლიკის სრულიად არა აქვს შიში ზოგიერთთა საამბოხო სურვილებისა, იმ ზოგიერთთა, რომელნიც ყოვალად აღუსრულებელ პრეზიდენტობა და მოწვევებულ განახლება-გარდაკეთების ოქნებში არიან. ეკრობის წინაშე რესპუბლიკის სიტყვით ცხოველ-საყოფილო-სა უნერ დამოუკნა იმ გარეგნებამ, რომ რესპუბლიკის პრეზიდენტად მტკიცე რესპუბლიკელი იქნა ძალ-დაუტანებლად არჩეული. დღეებში

ისიც განაცხადა, რომ ეკონომიური ეთარება ქვეყნისა კარგს მდგომარეობაშია. საიმოგენით აღნიშნა-რა. საფარანგეთ-იტალიის ბორიგების ამბად, დღეებში იქ ყოფილ ვახსენა ეხლანდელი ხელმეკულობა უნერ-ის შესახებ დადებულ, —რომელიც საფარანგეთისათვის უზურთავი-ყოფას, ჩრდილოეთ-დასავლეთ აფრიკაში ნამდვილს სახალმუნო იმპერისათა. ფეშოლის საქმე დამთავრდა საფარანგეთის საარგებლობის შესავერად. შემდეგ მინისტრმა დასახელა ის ლონსიბიანი, რომელიც ხმარებულია კიდეთა და ახალ მართა დასაცვლად და დასაინა, რომ მსურათის შეუძლიან რქმენითა და იმედით მიგებოს მეკრისსათა. ეხლანდელი ავტორტია უზინშენელია. შემდეგ დღეებში შეგო რდრე-ფუსის საქმეს და სთქვა: „ჩვენიდის საინო-დყოფილია ამ საქმის დასასრული. მისი დამთავრება საცხადისა სასამართლოს საქმე, რომლის გარდაწვევტილებაც ყველანი პატივისცემით უნდა მოეკიდნეთ. საკასაცო სასამართლო საპართლოსა დასამართლიანობის თანახმად გამოიქვამს თავისი აზრს. ჩვენ ვეკიცხებთ იმ მოქმე-მოთქმას სიტყვიერისა თუ წერილობითის, რომელიც ამ საქმეში ჩვენს ჯარსა ჰრებს. განაჩენის დადგენილებისთანავე, ნათელი შეიქნება, ვინც რის პასუხის-მგებელია, და დამტკიცებული იქნება ასეთი პასუხის-მგებლობა ვისიმე, თუ სკიპრო გახდება ეს. ხოლო ეს დამტკიცება და ეს დასჯა კერძო ცოდვებისათვის არ შეეძება ჯარს, ამ იმ საერთო ოჯახს, რომელიც ყვეთენიან ჩვენი სამშობლოს ყველა შეიქნეს; ჯარს, რომელიც წინაა ჩვენი უშიშროად ყოფნისა აწყოში და იმედი მომავლისა და აგრეთვე და კანონების მტკიცე ზღუდისა.“ (ხანგრძლივი ტაშის ცემე ვიხსნა).

ალჟირი. დღეს დილით მაქს როვი მის გამო, რომ გუშინ კრებაზედ სიტყვა წარბისთქვა და სასტაკად გაჰკიცა ალჟირის გუბერნატორი და პრეფექტი, დააბეჭდებულ იქნა. ტომსი. უნივერსიტეტის საბჭომ ლაპარაკი ადგრა იმის შესახებ, რომ ამ ზოფულს ენისეის მიდამოებში ექსპლდირია გაგზავნოს საერკოვანი მართი. თუ წავაი ექსპლდირია, იგი ზხად ანდრეს შესახებ გავრცელებულს ხმების სიპართლესაც გამოიკვეფს. პარიზი. დღეებში ინახული სხვა-და-სხვა დაწესებულებათა მოხელენი. გენერალმა ეპქენმა განაცხადა, რომ ჯარს სწამს მთავრობის მეთაურისა და სამხედრო მინისტრის სიტყვები და იგი ხმა-ამოუღებლად ელის გარდაწვევტას იმ საქმისას, რომლისკენაც მიპყრობილია ყურადღება მთელს საზოგადოებისათვის. დღეებში უპასუხა, რომ ის სიტყვები, რომელიც გუშინ წარმოსთქვი ჯარის შესახებ, გულში და გონებამ მთავრობასთანაა. როესაც მთავარ-სახკოს პრეზიდენტი მიესალმა, დღეებში მიუგო, რომ ყოველსავე ლონსიბიას ვიხსნა, რომ პოლიტიკის იმ მთავრობებმა მიეცე, რომელიც ერთგვარად შორს იქნება საერკოლო-სა მისწავლათათა და ცნება რიხისაგანაც.

30 მარტი მადრიდი. დღეებში —გენერტ-მა მოაწერა ხელი დეკრეტო ფილიპინის ოლიგარქიის გასტყუბებისათვის სასაგად ეკლბის შესახებ. პარიზი. „Figaro“-ში დღეს იქნება დაბეჭდილი საყურადღებო ჩვენებე-კაზინო პერიტიკი, გენერალ გოლიფსი და პოლიტიკური სასწავლებლის მასწავლებლის პენლესისა. ამტკიცებენ, რომ ამ ჩვენებებში ახალი დებულება იქნება. გენერალ ჰენერ-მოსკა პიკარის სასარგებლოდ. ზედმეტი უარსა ჰყოფს იმ ხმებს, რომლებიც აწერენ დრეფტის ნაიფ-საგს ვადამარს დრეფტის დანაშაულობის შესახებ. ლონსი. ამბობენ, რომ ინგლისის წარმომადგენლად კონფერენციებზედ გავაში დანიშნულნი არიან პარიზის ელჩი ვაშნგტონში და პარიზისაგან ელჩი გავაში; ფლორისა და მხედრობის შესახებ წარმოადგენლად იქნებიან ვიკ ადმირალი ფიფრო და გენერალ მაიორ არდაგი. სოში. „ბოლოდროის სააერკო-სკოვლად უსაფრთხოდ მიიჩნია სხვა-და-სხვა ვახუთების მიერ გავრცელებული ცნობები, ვითომც ოსმალეთის წერილობითის, რომელიც ამ საქმეში ჩვენს ჯარსა ჰრებს. განაჩენის დადგენილებისთანავე, ნათელი შეიქნება, ვინც რის პასუხის-მგებელია, და დამტკიცებული იქნება ასეთი პასუხის-მგებლობა ვისიმე, თუ სკიპრო გახდება ეს. ხოლო ეს დამტკიცება და ეს დასჯა კერძო ცოდვებისათვის არ შეეძება ჯარს, ამ იმ საერთო ოჯახს, რომელიც ყვეთენიან ჩვენი სამშობლოს ყველა შეიქნეს; ჯარს, რომელიც წინაა ჩვენი უშიშროად ყოფნისა აწყოში და იმედი მომავლისა და აგრეთვე და კანონების მტკიცე ზღუდისა.“ (ხანგრძლივი ტაშის ცემე ვიხსნა).

ალჟირი. დღეს დილით მაქს როვი მის გამო, რომ გუშინ კრებაზედ სიტყვა წარბისთქვა და სასტაკად გაჰკიცა ალჟირის გუბერნატორი და პრეფექტი, დააბეჭდებულ იქნა. ტომსი. უნივერსიტეტის საბჭომ ლაპარაკი ადგრა იმის შესახებ, რომ ამ ზოფულს ენისეის მიდამოებში ექსპლდირია გაგზავნოს საერკოვანი მართი. თუ წავაი ექსპლდირია, იგი ზხად ანდრეს შესახებ გავრცელებულს ხმების სიპართლესაც გამოიკვეფს. პარიზი. დღეებში ინახული სხვა-და-სხვა დაწესებულებათა მოხელენი. გენერალმა ეპქენმა განაცხადა, რომ ჯარს სწამს მთავრობის მეთაურისა და სამხედრო მინისტრის სიტყვები და იგი ხმა-ამოუღებლად ელის გარდაწვევტას იმ საქმისას, რომლისკენაც მიპყრობილია ყურადღება მთელს საზოგადოებისათვის. დღეებში უპასუხა, რომ ის სიტყვები, რომელიც გუშინ წარმოსთქვი ჯარის შესახებ, გულში და გონებამ მთავრობასთანაა. როესაც მთავარ-სახკოს პრეზიდენტი მიესალმა, დღეებში მიუგო, რომ ყოველსავე ლონსიბიას ვიხსნა, რომ პოლიტიკის იმ მთავრობებმა მიეცე, რომელიც ერთგვარად შორს იქნება საერკოლო-სა მისწავლათათა და ცნება რიხისაგანაც.

განცხადებანი

ოსვიდეკა

სან კარგის პარტობებით იწარმო იმდამს სანსოფლო აფთექს პირობების გავგა შეძლება ტფ. ვთავ. თელავ. მარს სოფ. შილდში პირობების სტრუქტურისაგან. პასუსის მისაღებლ მარკა უნდა გაიგზავნოს. (3-38-3)

იყილვა სახლი

მეორე თუნიანის ქუჩა. ცხრა ოთხი ბანკის ვილით №21 სოსიკო გელაშვილის. (3-43-3)